

בועז

ספור / מאת משה שמיר

ברעו רכב בדרך המתמצעת בין שדות
שלנו ושדותיו של איסמעיל אפנדי
משיך-מטליק. הדרך הרחבה והישנה
היתה גלויה לשמש בין שתי גדות הק'
מה, ורק על שפתה השמאלית השחיר
חצל. ניכר בה, שמקורו נדחק ושטף
בה העזר, שכן פניה הטוטות מאלפי
גוממיות רכות-קטנות ודומה כאילו
עסקה חיתה, עסקה מאד.
העדר רעה בשקף השעורה, השלף
היה נרחב למדי — כשגשג מאות דרי
נאם — ומקבדה לא היתה לנו אלא
עוד חלקת-שעורה אחת, מעבר למסי'
לת הברזל.
החיטה עדיין עמדה בקמה, בועז הר'
היע על גב הסוס, משך את שולי כוב'
עו אל עיניו וצפה במרחוק.
...אלף וחמש מאות דונאם, מרור'
נית" היו כן, בשכנות לשעורה, והי'
תה הקמה לא רעה, ובכמה מקומות
גבתה מאד, השתבלות מאה, ללא
שום רביצה כמעט.
אחר כך תלקה קטנה, "אוסטרלית"
ו"קאנאדי" במצב לא רע — הייתי אר'
מר: במצב טוב... והנורסית —
בעיקר מעבר למסילה — אלף דונאם
ככה, קשה לומר, שבווקת בזקים היא...
הגרעין קצת שואך — אבל מעליש!
למעשה, אין לראות מכאן את התחר'
מים שמעבר למסילה, לעומת זאת כש'
יתנו פרסות הסוס הולכות את חוצן המ'
סינה הוא יעברנה בניחותא — ישת'
רע תחתין מיטשט בחדר, מדהיב, עד
למרגלות ההרים!
וכי מה יש עוד עד לתחום ההרים?
— שיך מטליק הקטנטנות, חצי ואדי,
שלוש ארבע שקמים זקנות, ומישרת
משעולים בואכה תהרה.
מעבר למסילה תחולו התיירס, אילו
היו אלה מובטחים! כמה זרענו עד
היום? אולי שלוש מאות דונאם, מיטשט
של אלף וחמש מאות ולמעלה, את כל
חלקת הוואדי עדיין לא גמרו להכין,
וכמה אפשר לעשות?
הרי כך חשבונו: שני טראקטורים
בקציר, אחד — בבית; נשארים
לך רק שניים לשטחים גדולים כל כך,
ומתי? ! כשכל שבוע חונקים אותך עש'
רה ימי חמסין!
ליד המסידה הכין אחד, "המושבני'
קים" את השטח שלו לתיירס, השטה
היה קטן ונאה, מתחת למדרון המסי'
לה ממש, ובעזר הכירו יפה, הוא רכב
אליו בנחת ועמד אצל חלקתו לגלגל
מעט בדברים.
"המושבניק" היה בקצה התלם מנגד,
בועז ירד מעל הסוס והפזן עפר.
— רטיבות לא רעה, ברור, הוא קיבל
את כל המים ממדרון המסילה... כמה
פעוטה... אך בשביל חמשים הדונאם
שלו... די והותר!
"המושבניק" פנה במרחק, הפך פניו
אל הדרך והכניס את הווג לחלם, בר'
עו חזר ורכב על סוסו, לא אחו במוש'
כות, והסוס רעה פסיכופטסיעה בפאת
הדרך. "המושבניק" משך את חלם עד
קצו, עצר וברך בצעקה:
— "עליכום, יה חבר!"
— "עליכם ועל בניכם, ומה נשמע?"
— "עובדים, ענין הרואות... תירס,
יה חביבי".
— "תירס, הא? זהב, מה יש לדבר,
זהב?"
— "או זהב, או נבל, תלוי איך הרי'
לך? הא-חא-חא..."
"המושבניק" צחק לרוחה, וברעו היין
אליו בחיבה, בהררים טובים הם, לעזא'
זל, מה יש לדבר... אלה מקאווקאז,
סבלו, נתנו צוואר לעול, רתמו גוף לת'
לם, ועשיו — מרימים קצת ראש.
"המושבניק" פשמש וחלץ סיגריה,
ברעו ראהו תוהה לאש חוש הצצית לו
במציתתו, "המושבניק" סילד לו בידיו
למצחירולבו הפסית עשן בנחת.

ברעו — "מה שמענין אותי" חזר ופתח
איך הסתדרתם בעניין התציר? עברתי
בחלקות שלכם, בטוח הייתי — כל הש'
דה מונח, והנה — ערמות, יפות, כל
השדה ערמתם, השד עשה לכם!
— "לא השד, יה חביבי, — היל'
דים!"
— "הוכא והבל! שמעתי — נרחו
כולם... הא? הווקים בבית — עפר
לפיהם".
"המושבניק" גמע את העשן גמיעה
גסה ושתק על עלבונו, לאחר שהות
רבה סחב לאטו:
— "הנה אצלך כבירה? כולם בנה'
גים, החברה מה עשו? אמרו: עכשיו
לילות ירח בבית, והחציר מונח בש'
דה... קתו מכונה בליקה, עפו הביתה,
באו בעשר, דופקים עד הירח: אבא,
תן קלשונים, הביאו אתם גם לא מש'
לנו אחידים".
"בקיזור: לא הספקת לומר שלום —
וכבר עימדת ערימות כשדה... לקחו
אותנו במכונה, לא רתמו אפן זוג,
נסענו לשדה ועבדנו כמו שדים, אור'
— כמו ביום, רוח — אין, והילדים
יודעים לעבוד — יה חביבי,
בארבע חורבו הביתה, הידים כפוחות,
עכחו להחזיק קלשון ביד... כן, עשינו
סעודה גדולה, והילדים נסעו".
"בבוקר אתה רותם, מתגלגל לשדה
— והעניים לא מאמינות..."
"המושבניק" גרר את המחרשה אל
הדרך והיטה את הווג:
— "דינו — נא!" והמחרשה בצעה
את האדמה כבצוע לחם.
בועז לא רכב הלאה, הוא היה מהור'
הר ורפוי.
— "הרי לך מעשה נאה... משמע,
מקנא... ממש מקנא... ממש אכול קר'
אה".
— "אצלנו? דבר כזה? — גם כן אכרים
— קיבוצניקים!"
אמנם... אמנם... אם להשוות את היר'
בוליס! אין לפרות שלהם תנובה
כזאת...
רציוני-גליוני ציירה לכל הרוחותיו,
פחות חינוך, פחות מכונות, פתוח
השמל, בכל ל, אין להם חשמל תוך
מן האקומולטורים הדרון-קישוטיים, כשה'
נות רוח קטנות.
אבל הם אכרים, — ראנחנו לא
עובדי אדמה, — ראנחנו לא! סלאחין,
— ראנחנו לא! לישון על האדמה,
לגרור בשיניך דחם בעפר... לחרבן
בשדה... להוליד ילדים בשדה... לשכב
עם אשה בשדה...
הי, מלים... מלים! ובכל זאת, בועזי
חביבי — יד על לב!
בועז ידע את נפשו, יה היה הוא,
מצב הרוח, העצבות חקלה פתאום...
המלים הצפות כקרעים... הקבאה בליק
ירח של תציר, זק היה הוא, אפילו
אחרי שרים שנה במשק,
בו, לשדים, — מספיק!
כשולמו פרסות הסוס את חצין-המ'
סילה, השתרעו החתיני התחומים של
שיך מטליק.
הקטרפילד זחל על גחונו לצד
שמאל, ליד החורשה של המרשב, וליד
הוואדי זחל הדיל, רחוקים היו זה
מה, ויתכן שאך ראו זה את זה, לפי
שהתל הארוך הצל של שיך מטליק
הגיע בשלוחותיו עד תוכו של התחום
ופסקו באמצעיתו.

גדושה, מנוורת, עפורה — לקומביי'
גים.
השמש היתה קודחת ממרום אחר
צהריה, והרוח גחנה פתאום על האד'
מה, מתעצפת, שוב לא נעו השבלים,
ויס הוהב ציה קרוש ודומם.
הייהא, הייהא — אם רק התיירס
לא ירן לעזאזל! מחר, אינשאקלה,
נתחיל לקצור את המאווקנית.
הקומביינים הגדולים יזללו את הק'
מה בטרטור מעדה אבק, הטרקטוריס'
טיס יחייכו מתוך פיצוץ שהשחיר, בש'
דה יהיו פזורים עשרות שקי-מרבק
כבדים, כרסמניים, בערב יבואו מכר'
גיות-המשא הגאות ויחזרו קביתה גבור'
הות שבעתים וגאות שבעים ושבעה.
הייהא — אם רק התיירס...!
המושבניק" יכין, ודאי, ודאי!
ואנחנו?
בועז חש ברמו, הוא ידע את נפשו,
הוא היה נרגש עד כדי להסיע טון
ממקומו, כך ארע בו תמיד כשחדק
לעבור "על כוח" והתחיל לעבוד, "על
רצון". טראקטור העובר מנפס לבנון,
— קשם כך צריך שהחברה יעבדו
כשדים, צריך לעבוד גם בליקות, צריך
לגמור עוד השבוע, שיחפוצו הס'
ראקטורים מרוב עבודה! שיעברו עש'
ריס וארבע שעות ביום! — העיקר,
שנגמרו להכין... שנגמור לה'
כיג?
נוביל את כל סככת המכונות לש'
דה, נכין את הטרקטורים בשדה... נר'
ביל לכאן נפס, בנוין, שמן — לא נח'
זירם בכלל הביתה, יעברו החברה בלי'
לות — ומדוע לא? הרי כל רגע יסודא
בלחם וכוהב, — מה יש לדבר, כל
רגע!
ועכשיו הדיזל עומד! נו, ברצי'
נות, רק עתה נוכח בזה — כל העת
הוא עומד ליד הוואדי, ממש עומד כל
העת.
ועכשיו הדיזל עומד! נו, ברצי'
נות, רק עתה נוכח בזה — כל העת
הוא עומד ליד הוואדי, ממש עומד כל
העת.
מי עובר עליו היום? — דודיק, הוא
אמנם, יכול להסחרר סביבו שעה שלי'
מה, בלי לדעת מה לעשות תחילה,
ובכל זאת, בכל זאת...
בועז רכב לאט, "נורא לאט", הוא
לא האין בוסס, הוא הגיח לזדון שבו
לגאות בלי רדימים, בער בו בטחון
אכורי, כי בסופה של רכיבה אטית זו
עדיין יהא הדיזל עומד, ודודיק... הדיזל
יעמוד עדיין הוא רצה בכך, אילו נע
הדיזל לפתע — היה פוקע בו משחו,
הוא רצה בכך, — לעזאזל, הוא רכב
לכך, — לעזאזל.
הבאיה שטויות הוא מתעסק
שם, נותנים טראקטור לבחור... טריג,
אבל היום, דוקא היום!
זהו פלח? זהו עבודה? הסמר'
טוטון הזה — נעייף אותו לכל הדר'
נות, הרי זה...
בועז פקץ מעל הסוס, ודודיק
איננו!
הטראקטור מטרטר בחשאי לתוך
בטנו, הדיסקוסים רתומים אחריו לרוב'
צים בנוכח, הדבר מתחיל להיות בלתי
נעים:
— "דודיק!"
בנחת עלה הבחור מן הוואדי, ובידיו
זריחה ענקי של חרציות, דודיק היין
אל בועז בבושה קלה והרחיץ ארו'
הור רחיעה כלשהי באוויר, כאילו
אמר:
— "כלום אין זה זר נהדר? נו, הגד'
בעצמך, — אינה חרציות!"
קרב אליו באמון,
כפולסין של אש חש בועז את הברי-'
רה להתזיר חיוך, לומר שתי מלים
אפורות, לשאל לדיסקוס — ולולב
הלאה, כהרף-עין שתק על הברירה,
אין פתאום החל לצעוק כאילו סלטתו
תשד:
— "מה אתה נהנה, אינני מבין...
זהו סקאנדאל שלא היה כמותו, איפה
ראית דבר כזה? ! להעמיד טראקטור
כדי לאסוף את הטנופת הזאת! מה
אתה? אידיט אתה, אידיט

אתה? לך צריך לתת טראקטור ליד?
איזה מיני מישחקים אלה? אני לא אס'
ברל את זה... אני אעייף אותך מן הפ'
לחת, אל תענה לי!"
בועז שאג במלוא דמיו:
— "אל תענה לי! אינני שואל
אותך!"
דודיק עמד ושמע, הוא לא היה
עקוב, הוא היה נפתע עד איבוד-דם,
פסע אל הטרקטור, שמט אצלו את
הזר הנפור מדין, המשיך ופסע כלפי
הסוס, עבר מתחת לראשי העצ'
בני והלך לו בלא הגה.
בועז לא הביט אחריו, קשר את
הסוס לעגלת הפנאי יעדה על הטרקאק'
סור, הדבר היה ברור לו בטרם נהג?
או חשב, הוא ידסקס, ותל! אלא מה?
יתחיי עכשיו לרוץ אחרי התינוק
הזה, או ישאיר טראקטור בשדה ללא
עבודה?
הוא "הכניס למהלך" ונתן גז' —
והטראקטור יחלל וטיירטר.
למעשה? — התברך בלבו — אם
לעשות עבודה יפה — אתה גומר את
ההלקה היום, הא?
מסוך לשקיעת החמה פגש את הקטר-'
פילד, יעילו עבד מונצי'ק, מונצי'ק
זה...
מונצי'ק הופתע, הרהוהו, איך הרפ'
תע! בועז עז הטרקטור — יה שיק?
הוא רמז לבעז בקמיצת אצבעותיו
ובטקטול ידו לאמור: סטינה שואיה!
שניהם עצרו, מונצי'ק קפץ ממוש'
בו והקך אל בועז, בצעקו אלה
"שלום", בועז הפחית את הגז:
— "מה אמרת?"
— "שלום אמרתי".
— "שלום".
— "מה לידדי בבית?"
— "עובד..."
— "ואיפה דודיק...? רגע, מה אתה
אומר? נוכרתי, שמע, בועז, — לא היי'
תי מאמין עליך! שזה כנפסך! בחיי'
בזרהמאן! שעל לך יעדה רעיון שכי'
זה! לא תארוני לל, אתמול התינוק
מבקש שבת... מבקש נורא... מה יש
שואל אני את החברה... הוא נכנס לחי'
דר משפחה, ראיתי, באמת, שרבה
היא ככה, קצת... נכנס לחדר משפ'
תה? נאה וראה, אבל שבת בועז לא
יתן, כך אמרתי, והנה... איש-חמודות
שלי! בא ותוקע לי ישו בפרצוף —
בא ומחליף אותה, אני מתאר לך: הוא
לא מאמין למשמע אוניו, ואתה, בועז...
בועז הגדול, נכון לרגע... ורבוטוף דר'
חף אותה, נו, לך כבר ראל תפריע
לעבוד", הי, בועז, עשרים שנה אנחנו
רובצים זה לזה בתוך הנשמה? כן, או
לא? לא הייתי מאמין עליך!"
מונצי'ק היה שחור, כאילו שלוחו
מתוך ארובה, הרי, מונצי'ק זה... פועל
נהדר וקלכךן שאין כמותו, הוא רק
נגש למכונה, רק למראית-עין, רק כדי
קבוצין של הרחה, — וכל בגדיו שחור
ריס, אוניו חריצי לחיו השקועות,
זובעו המרופס.
מונצי'ק הוא קטן, אבל תורץ-לשון
מאין כמותו, מונצי'ק הוא ידדי וחיק!
בפני מונצי'ק אין להסתיר דבר, הוא
סאקה שאי אתה יכול געור בהם,
הכלל: מונצי'ק הוא בחור מצוין —
מה יש לדבר? ! אלא שהוזדקן קצת
הזדקן? ומי לא הזדקן?
בועז לא זכר אלא את הסוס לעי'
נות בו:
— "שמע, מונצי'ק, תשלח את זה
שעובד במגובו מי? יצחק? יהיה יצ'
חק... שיקח את הסוס ממני, כשיחזור
הביתה, אני אתויר את הטרקטור,
ואין אצלך? יש עוד הרבה, הא? אני
אגמור עוד היום".
מונצי'ק חזר לקטרפילד והסיעו, גם
בועז נלנס לתלם, זרי-חרציות היה
מונה בלבו, כאילו שמט דודיק לתור'
כו, הוא לא רק הגה בו... הוא היה
מונה בלבו, וברור היה, שיגמור אח'
הולקה אפילו יעבור כל הליקה,
ברעו גמר את התלם האחרון, שבתל'
קה רגעים מעטים אתרי השעה התשר'
צית, בשעה האחרונה עבד לאור פני

סיו החשמליים, שאר הטרקטורים היו
כבר מומן בבית, אוכלים, רחוצים
מגולתים.
בועז רתם את עגלת הנפט לטראק'
סור, אצלו גשש ומצא את הזר, אספ'
לתוך אגרופו והטידו לירכתי מושבי
אחרי-כך הסיע את הטרקטור לתוך
הדרך, הלילה יעדה הירח בשעה מאה'
רת, — סמוך לחצות, ועד עדותו, —
הרי לך רקיע שחור, לוחט בכוכביו
הגדולים, הטרקטור שטף עי פני הדר'
רד ואור הפנסים רקד לפניו, ככלכלב
נאמן, והחושך אפסחו מסביב, הדרך
ארכה מאד, תחילה נמשכה עד למס'
לת-הברזל — ישרה, אפלה, אינסופית,
אינסופית, כאילו היתה שוטפה מתחת'
תיו.
אחר כך באה מסידת הברזל, העליה
הכבדה והאטית, הירידה האטית —
הדרך הגדולה הביתה לאורך הוואדי,
בועז נשתקע בישיבה נוהה ודיחק
את הזר לקרן זווית, לבל יפגע בו,
הוא לא נסע מחר, גם לא נתן את
מלוא הגז.
כך... כמה נזדקן מונצי'ק! בבית
הוא, ודאי, חוזר ומספר, חוזר ומת'
להב: בועז! בועז שיחרר את דודיק...
שמעתם? נו, תארו לכם, ממש שיחרר
ועבד במקומו, ועוד לא חזר!
הוי מונצי'ק, מונצי'ק! מה יש לדבר?
הרבה מן החברה נזדקנו — ככה, כהר'
גן! אתה חי, חי, עובד, רב, צועק, נר'
סע פעם-פעמים לכאן לכאן, מקבל
מחלה, ועוד מחלה, וקצת תוכשה, פה...
ושם... וביקר אחד אתה קם, — והנה
זקן האיש.
לכאורה, אין אחד שאינו נדחם, מחר'
זיק מעמד, מבריק פעם בפעם בנבך
הצעירות, "לוקח רכיבה יפה" בשדה,
יצא פעם לשוטט בהרים... עובד עש'
ריס שעה בלי הפסק... נכנס להורה
טובה ימשתולל בלי גבול...
אך המכות באות בנאמנות, בקצב,
בבטחון, אתה מחזיק עוד שנתיים, עוד
שנה, עוד חודש...
אחרי-כך מתחיל להתלוצץ: הזדקנך
תי, וסביבך צוחקים — עוד יש זמן!
עוד יש זמן! ואחרי-כך מתחילים אחר'
ריס מתלוצצים: הזדקנתי, ואתה צר'
חק: נו, עוד אראה לכם, ויש יום,
שבו אתה נשבר, ולמחרת — איש
אחר, וביום שאחה מקבל את זכות'
היתר הפעוטה, הלא-נחשבת, הראשר'
נה שלך בתור... בתור, אתה מבין!
ביום ההוא נמתח חקו מתחת לחשבון,
מתחיל לבצבץ הסכום...
פתאום באהו ריחו העז, הרטוב, היר'
רוק של הציר-חירס, משמע — החל'
קות של המספוא, עוד דקה-דקתיים
— ושער התצר.
בועז נתפס להרהור על הזר, המכור'
לידו: "שוטה שכמותו — ללקוש חר'
ציות לקראת הלילה, בשעה שאלו נמע-
כות ונסגרות עם שקיעה עד הבוקר!...
הי, מה הוא יודע..."
הוא ראה עצמו הולך לחדר של
דודיק, מתדפק, "יבוא" שלו וקורן נע'
נה לו, נכנס, מניח את הזר, ומה עוד:
— משמע, התינוק נכנס לחדר מש'
פחה, לך, דע! טפס מטופש, וזה הכל
היה צריך לומר בפשטות: אני מצפ'
צף ע להצעקות שלך, אספתי זר'
מפני שרצייתי, ודי, לא! מפני שאני
נכנס לחדר עם רבקה, ודי... ודי?
בסככת המכונות ראה בועז את הזר
לאור החשמל, מערר, שחור, הוא חפנו
לתוך אגרופו ונכנס לחצר, מבעד לזי'
לאות אור חדרים, גינות-הבני נתנו
ריחון, בחדר-האוכל דממה ואור.
דממה ואור גם בחצר, בין הצריפים
המוטלים הפקר.
רדממה ואור בחזרו של דודיק, ויל'
אות בנוון החמאה, אור צהוב ורך של
מגורת נפט יחידה, לפני הדלת —
אבן-סף לבנה.
הביט בועז בזר והניחו על האבן,
הזר היה מרוט ועלוב, בבוך תטי'
להל הדלת הנפתחת ותפורזה, חרציה
אחת אולי תשאך על אבן-הסף, אך
ראשה יהיה שמוש עד מוות.
סיון, תשי"ג, משמש העמק.